

Lausunto perusopetuksen tuntijakotyöryhmälle

1. Monikielisyys ja muuttuvat toimintaympäristöt koulun haasteena

Suomalainen yhteiskunta on viime vuosien aikana muuttunut yhä monikielisemmäksi ja monikulttuurisemmaksi, ja kielitaitoisuus kasvanut 1980-luvulta maahanmuuton myötä. Monikielisyys ja monikulttuurisuus eivät kuitenkaan rajoitu vain esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten tai kielillisiä ja kulttuurisia vähemmistöjä edustavien henkilöiden käytänteisiin, vaan ne ovat useiden arkipäivää jo nyt niin koulutuksessa, työssä kuin vapaa-ajallakin. Monimediaisten, monikielisten ja monikulttuuristen käytänteiden kautta luodaan uutta oppimiskäsitystä ja taitoja toimia globaalistuvassa maailmassa.

Usean kielen hallinnan hyödyt havaitaan ja myönnetään, mutta nämä eivät reaalistu koulujen kielitarjonnassa ja oppilaiden kielivalinnoissa perusopetuksessa. Samalla kun englannin ylivalta koulujen kieliopinnoissa kasvaa, tuore kyselytutkimus osoittaa valtaosan suomalaisista olevan sitä mieltä, että kansalaisemme tarvitsevat ehdottomasti muidenkin kielten kuin englannin taitoa. Työryhmämme kanta on, että keskustelua kielten opiskelusta ja sen edistämisestä hankaloittaa suuresti sen keskittyminen kielipalettiajatteluun eli pohdintaan siitä, mitä nimenomaisia kieliai-neita tarjota missäkin vaiheessa. Esimerkiksi kansalaiskeskustelu kieltenopetuksesta kilpistyy kerta toisensa jälkeen toisen kotimaisen kielen pakollisuudesta kiistelemiseen.

Jos tuntijakotyöryhmässä nostetaan harkittavaksi nykyisen kieliohjelman muuttaminen niin, että toisen kotimaisen pakollisuus poistuisi ja vain A1-kieli olisi pakollinen, on myös tarkkaan pohdittava sen seuraamuksia Suomen kielivarannon kannalta. On hyvin todennäköistä, että oppilaat jättävät valitsematta myös A2-kielen ja B2-kielen, jolloin Suomi olisi monipuolisen kielitaidon näkökulmasta todellisessa aallonpohjassa: suomenkieliset oppilaat oppisivat koulussa vain englantia. Samalla on huomioitava se, että kielenopiskelusta tulee entistä enemmän sukupuolittunutta, mikä ei ole koulutuksen tasa-arvon kannalta mielekäästä. Tytöt valitsevat vieraita kieliä jo nyt poikia enemmän ja on hyvin todennäköistä, että trendi tulee jatkumaan. Olennaisinta on, että oppilaat saavat mahdollisuuden oppia eurooppalaisten suositusten mukaan pakollisina oppiaineina **itselleen kahta vierasta kieltä** mahdollisimman varhaisesta iästä lähtien.

Kielten oppiminen kuuluu jokaiselle. Nykyiset käytänteet, kuten opetussuunnitelmat, koulujen kielivalintamarkkinointi ja kansalaiskeskustelu, ruokkivat käsitystä siitä, että kielten opiskelu on raskasta ja vaivalloista, vain harvoille ja valituille sopivaa sinnikäästä puurtamista. Perusopetuksessa olisi kuitenkin tärkeää tukea motivaatiota, opiskelutaitoja ja itseluottamusta, jotta kukin kielinoppija käyttäisi hyväkseen mahdollisimman monipuolisesti tilaisuuksia kehittää kielitaitoaan – ei vain koulussa vaan myös ja erityisesti koulun ulkopuolella. Kouluopetuksen tulisi siis omalta osaltaan auttaa kehittämään kielellistä repertuaaria, jossa kaikilla kieli- ja viestintätaidoilla on sijansa eli ne kaikki nähdään arvokkaina. Sen sijaan, että keskityttäisiin vain tuntimääriin tai kieliohjelman, tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten opetuksen käytänteet muuttuisivat vastamaan monikielisen ja monikulttuurisen yhteiskunnan haasteeseen. Käytänteiden muuttaminen toiminnallisemmiksi on edellytys sille, että koulun ja ympäröivän yhteiskunnan välinen kuilu poistuisi ja että erilaiset mahdollisuudet kielen oppimiseen tunnistettaisiin, tunnustettaisiin ja hyödynnettäisiin. Esimerkiksi vaatimus kolmesta pakollisesta vieraasta kielestä on nyky menetelmin ja -tavoittein kohtuuton. Se on toteutettavissa vain, mikäli kielenopetuksen menetelmiä muutetaan radikaalisti esimerkiksi kielikylyp- ja CLIL-opetuksessa hyväiksi todettujen toiminnallisten menetelmien suuntaan ja mikäli arviointi perustuu taitotasokriteereihin.

On otettava myös huomioon se, että Suomessa on yhä enemmän kaksi- ja monikielisiä oppilaita, joille on taattava hyvät mahdollisuudet äidinkieltensä oppimiseen koulussa – koulupäivän aikana. Tämän vuoksi esimerkiksi maahanmuuttajien oman äidinkielen oppimäärän tulee saada riittävä elintila tuntijaossa. Tämä edellyttää sitä, että oppimäärä palautetaan opetussuunnitelman perusteisiin. Lisäksi perusopetuksessa suomi toisena -kielenä (ruotsi toisena kielenä) -oppimäärään tulee olla jokaisella siihen tarvitsevalla oppilaalla subjektiivinen oikeus.

2. Kielten opetuksen sisällöt ja työtavat

Nykyajan opetussuunnitelmissa esille nostetaan kielenopetuksen kommunikatiivisuuden tavoite, mutta tutkimustulokset koulun arjesta osoittavat, että opetuksessa tärkeämmäksi nousee edelleen tieto kielestä kuin **taito** käyttää kieltä merkitysten välittämisen välineenä tai ohjata oppilasta kokonaisvaltaiseen, hänelle itselleen merkitykselliseen ja omakohtaiseen **kokemukselliseen** oppimiseen. Kärjistäen voidaan todeta, että opetuksen huomio kiinnittyy siihen, muistaako oppilas laittaa artikkelin tai pilkun oikeaan paikkaan eikä siihen, mitä hän haluaa viestiä tai miten hän toimii monikulttuurisissa yhteisöissä. Kieltenopetuksen työtavat luokassa ovat pääosin opettaja-johtoisia ja oppilaiden tuotokset pohjautuvat yksin tekemiseen tai korkeintaan parityöskentelyyn. Lisäksi tutkimustulokset osoittavat, että valtaosa yläkoulun äidinkielen ja kirjallisuuden sekä vieraiden kielten opettajista pitää oppikirjaa tärkeimpänä oppimateriaalina. Ne puolestaan tarjoavat mahdollisuuden enimmäkseen irrallisten sanojen ja lauseiden kirjoittamiseen – siis hyvin mekaaniseen kielentuottamiseen. Lisäksi kielenopettajat tekevät erittäin vähän yhteistyötä muiden opettajien kanssa, eri aineiden opetusta integroidaan vähänlaisesti ja ulos luokasta ympäröivään yhteiskuntaan ei juurikaan astuta. Niin ikään pedagogisesti innovatiivinen tietotekniikan ja eri medioiden käyttö oppimisen tukena on niin äidinkielten kuin vieraiden kielten opetuksessa hyvin vähäistä.

On siis hyvin tärkeää pohtia, miten kielenopetusta voidaan kehittää, jotta se tukisi oppilaiden valmiuksia toimia erilaisissa yhteisöissä ja osallistua yhteiskunnassa tasavertaisina jäseninä. Miten opetus tukee oppilaiden identiteettejä? Entä harjoittaako ja tarjoaako se sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla oppilaat pystyvät aktiivisesti toimimaan monimediaisissa, monikielissä ja monikulttuurisissa ympäristöissä? Koulun tehtävä on niin ikään kokemusten kautta valmentaa oppilasta kohtaamaan tulevaisuuden ennakoimattomuus, kehittämään kykyä joustavuuteen. Mielestämme kielenopetus ei nykyisillä eväillä pysty tähän tehtävään.

Kielenopetuksessa kieli tulee siis nähdä sosiaalisen kanssakäymisen välineenä, joka auttaa meitä oppimaan uusia asioita ympäröivästä maailmasta ja meistä itsestämme. Vieraiden kielten oppimisessa painottuu lisäksi se, että kielen oppimisen kautta opitaan tuntemaan uusia erilaisia kulttuureita. Kieli on toisaalta kommunikoinnin väline, mutta sen kautta avautuu myös ikkuna uuteen maailmaan. Molemmat aspektit tulisi ottaa huomioon jo heti alkeisopetuksesta lähtien.

Nykykoulumme ongelma on näkökulmasta riippuen joko supistunut kielitarjonta tai supistuneet kielivalinnat. Tehokas lääke tähän on **kielitietoisuuden lisääminen ja kieliennakkoluulojen vähentäminen**. Näihin tulee panostaa jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Sekä äidinkielellä annettava varhaiskasvatus että erilaajuinen vieraskielinen varhaiskasvatus antavat hyvän pohjan jatkaa kielenoppimista koulussa. Valitettavasti tämä jatkumo ei useinkaan toteudu alakoulussa, jossa äidinkieli ja vieraat kielet erotetaan toisistaan ja muista oppiaineista ja jossa kieliä opiskellaan koulussa alkeista alkavien oppimäärien pohjalta.

Koulun tehtävä on vahvistaa oppilaan uskoa itseensä kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana. Alakoulussa oppimisen tulee olla toiminnallista ja kieliä voi opiskella ilman, että se heti tarkoittaa jonkun tietyn kielen rakenteellisen hallinnan haltuun ottamista ja (kirjallisen) systeemin harjoittelua. Siksi olisi tosissaan pohdittava mahdollisuutta ottaa alakoulussa vieraiden kielten opiskeluun kevyempi ote niin, että **kielimaistiais**in lyhyemmissä jaksoissa tutustutetaan oppilaita useampiin eri kieliin, ja sitä kautta luodaan kuin huomaamatta pohja eri kielten myöhempään omaksumiseen, harjoitellaan oppimisstrategioita ja herätellään kiinnostusta eri kulttuureihin. Vierailta kielillä voisi myös opettaa alakoulussa vaikkapa osan minkä tahansa muun aineen oppimäärästä. Näistä maistiaiskielistä oppilas voisi valita jo alakouluaijana 2–3 kieltä kielivalikoimaansa. Myöhemmässä vaiheessa, esimerkiksi yläkoulun loppupuolella tai siirryttäessä lukioon tai ammatilliseen koulutukseen, nuoret olisivat valmiimpia ja kiinnostuneempia laajentamaan ja syventämään omaa kielivalikoimaansa.

Kielen merkitys kaikelle oppimiselle: jokainen opettaja on myös kielenopettaja

Kielten opetus jää nykyisessä oppiainejakoisessa opetussuunnitelmassa irralliseksi: kielet esiintyvät erillisinä sekä toisistaan että muista oppiaineista. Oppiainejakoisuutta on yritetty loiventaa temaattisilla aihekokonaisuuksilla, jotka eivät kuitenkaan liity saumattomasti eri oppiaineisiin. Opetussuunnitelmauudistuksessa tarvitaankin rohkeaa sisältöjen synkronointia ja vuoropuhelua. Opetussuunnitelmamme tulee rakentua konkreettisesti ajatukselle, että jokainen opettaja on myös kielenopettaja. Jokaisessa aineessa oppiminen ja tiedon rakentuminen tapahtuu kielen välityksellä. Eri aineissa on omanlaisensa tavat kielentää asioita ja asiantuntijuuden ja aineen osaamisen merkkinä on sille tyypillisen kielenkäytön oppiminen. Esimerkiksi Norjan uudessa opetussuunnitelmassa on määritelty tavoitteet jokaiseen oppiaineeseen tai oppiaineryhmään. Näitä perusvalmiuksia ovat suullinen ja kirjallinen ilmaisu, lukeminen, laskeminen ja digitaalisten työvälineiden käyttövalmiudet. On huomion arvoista, että suurin osa näistä tavoitteista pohjautuu kielenkäyttöön. Pelkkä tiedostuminen kielen merkityksestä opittavassa aineessa voisi Suomessa toimia jo ensimmäisenä askeleena, mutta jo tämäkin edellyttäisi opettajankoulutuksen uudistamista. Muutkin kuin kielten opettajiksi valmistuvat tarvitsevat kieleen, teksteihin, lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvää asiantuntijuutta.

Kielitietoon perustuva ajattelu on omiaan ylläpitämään ajatusta kielistä erillisinä, reviiireistään kiistelevinä kokonaisuuksina. Mitä opetuksen järjestämisen kannalta tarkoittaisi, jos nykytutkimuksen näkökulmia otettaisiin tosissaan huomioon? Ainakin pedagogisiin ratkaisuihin ja arviointiin tarvittaisiin uutta ajattelua ja muutoksia. Nykyinen systeemi on luonut turhaa vastakkainasettelua myös reaaliaineiden ja kielten välille. Aineiden välille syntyneestä keskinäisestä taistelusta ei ole etua kummallekaan osapuolelle eikä etenkin oppimiskulttuurille, jonka tulisi olla innostava, kannustava ja suvaitsevaisuuteen kasvattava. Suvaitsevaisuuteen kasvamisessa juuri äidinkielen ja vieraiden kielten pitäisi tuoda oman lisäarvonsa koulumaailmaan erilaisia kulttuureja edustaessaan ja lisätessään eri kulttuureja edustavien ihmisten välistä kanssakäymistä. Ongelma eivät siis ole kielet, vaan se, miten koulutusjärjestelmä ottaa oppijoidensa kielellisen kehittymisen huomioon niin, että jokaisella oppijalla on tasapuoliset mahdollisuudet hankkia monipuolinen kielitaito varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen.

Integroinnin mahdollisuudet

Kielen ja eri oppisisältöjen opetuksen eheyttämiseen on olemassa tutkittuja, mutta laajemmin hyödyntämättömiä käytänteitä esimerkiksi kielikylpy- ja CLIL-opetuksessa. Suppeimmillaan kielikylpy ja CLIL perustuvat yhden opetuskielen ja opetettavan aineen integrointiin. Laajimmillaan

opetuksessa integroidaan useita kieliaineita ja sisältöjä siten, että jopa koko opetussuunnitelma on rakennettu teemojen varaan erillisten oppiaineiden sijasta.

Kielenopetuksen integroiminen muun oppiaineen opetukseen suuntaa oppijan huomiota kielestä itsessään opittavaan asiaan, joka voi parantaa sekä kielen oppimista että opiskelun motivaatiota: ajatus kielestä tulevaisuudessa tarvittavana resurssina voi olla liian kaukainen ja hämärä kimmo-ke kielen opiskelulle ja ohjaa myös kiinnittämään asenteita ja ideologioita kieliin kun taas muun oppiaineen opiskelu opittavalla kielellä ohjaa näkemään kielen kulttuuristen ja sosiaalisten merkitysten rakentajana. Integroimisen tuomia mahdollisuuksia tulisi tarkastella molempiin suuntiin: kielten opiskelun sisällyttämistä muiden aineiden opetukseen ja toisaalta muiden aineiden sisältöjä kielten opetukseen.

Kielenopetuksen ja muun oppiaineen opetuksen suunnitelmallinen yhteistyö ei siis tarkoita sitä, että kielenopettaja on aineenopettajan "apuri" vaan he ovat tiimipari, joka asiantuntemuksellaan saa aikaan sen, että opetussuunnitelmassa määritellyt kielitaitotavoitteet tulevat täytetyiksi niissä käytänteissä ja toiminnoissa, joita opetukseen sisältyy. Tämä voisi merkitä myös opettajankoulutuksen aineyhdistelmien tarkastelemista uudessa valossa. Ainerajoja rikkomalla myös esimerkiksi maantieteen ja historian opettajien työsalokkuun sopisi hyvinkin perehtyminen johonkin harvinaisempaan kieleen ja sen hyödyntäminen opetustyössä. Sama koskee myös äidinkieltä: tekstien, kirjoittamisen ja lukemisen opettamiseen ei riitä pelkkä reaaliaineen opettajan oma lukiokoulutus.

Jos oppimisen halutaan olevan yhteisöllistä ja yhteistoiminnallista, myös opettajuuden ja opettamisen tulisi olla sitä. Tämä tarkoittaa, että jo opettajankoulutuksessa eri aineiden yli menevää opettajien yhteistyötä tulisi lisätä, jotta koulumaailmassa yhteisöllisyyden lisääminen ja tiimiope- tus olisi mahdollista. Opettajien tiimityöskentely ja teematyöskentely auttaisi poistamaan eri ai- neiden välisiä vastakkainasetteluja.

Kielisalkkumainen osaamisen tunnistaminen ja arviointi

Jotta koulu voisi ottaa huomioon sen, että kieliä voi oppia myös koulun ulkopuolella ja että tämä oppiminen voitaisiin tunnistaa ja tunnustaa, myös kielitaidon arviointia tulisi uudistaa. Nykyisin vain osa oppilaiden kielitaitoresursseista löytää paikkansa kouluarvioinnissa. Päättötodistuksessa on pelkkä oppimääräpohjainen numeroarvio, joka ei ulkopuoliselle kerro paljon kielitaidosta, ja tämäkin vain niistä kielistä, joita on opiskeltu yläkoulussa. Kielivarannon monipuolisuutta ja koulun ja ympäröivän yhteisön lähestymistä edistäisi arviointitapa, jossa oppilas saisi päättötodis- tukseen nykyisten opetussuunnitelmien perusteiden liitteenä olevan taulukon (tai sen uuteen tut- kimustietoon perustuen uudistetun version) **taitotasokriteerien mukaisen arvion** kielitaitopro- fiilistaan jokaisessa kielessä, jota oppilas osaa, **olipa hän oppinut sitä koulussa tai muualla**. Kyseessä olisi siis Eurooppalaisen kielisalkun yhdistäminen päättötodistukseen. Tällöin ei vält- tämättä tarvittaisi kielissä ollenkaan arvosanan 8 kriteereitä, vaan arvosanana olisi esimerkiksi A2.2.

Tämä antaisi mahdollisuuden eritaustaisille oppijoille hyödyntää kielitaitoaan ja motivoisi kaik- kia laajentamaan kielitaitoprofiiliaan ja oppimaan kieliä edelleen: katto ei tulisi vastaan edes tai- tavimmilla, vaan nykyinen ns. kymppin oppilas voisi päästä jopa B2-tasolta C-tasolle, joka edellyt- tää tosin myös tiettyä kognitiivista kypsyyttä. Taitotasokriteerien mukainen arviointi soveltuisi nykymallia paremmin myös kielikylypyyn ja erilaajuiseen vieraskielisen opetukseen osallistuvien oppilaiden kielitaidon arviointiin. Sellaisissa kielissä, joita koulussa ei opeteta, voitaisiin arviointi järjestää keskitetysti. Tällainen arviointi tiivistäisi koulussa ja vapaa-ajalla opitun yhteyttä. Mui-

den kielten arviointiin kehitettyä kielisalkkua ja viitekehystä voitaisiin muokata myös äidinkielen arviointiin, ja tällaisia hankkeita onkin jo käynnissä eri puolilla Eurooppaa. Tällainen arviointitapa ei ole mitenkään uusi ja radikaali, vaan siinä hyödynnettäisiin nykyistä systemaattisemmin ja määrätietoisemmin jo olemassa olevaa, eurooppalaisen tutkimus- ja kehittämissyhteistyön tulosta, Eurooppalaista kielisalkkua. Suomelta tämä edellyttäisi vain itsearviointiin ja raportointiin pohjautuvaa kielisalkun rekisteröimistä vuonna 2011. Ruohonjuuritasolla kielisalkku on jo aktiivisesti käytössä eri koulutusasteilla ja opettajankoulutuksessa.

3. Opettajankoulutuksen ja toimintakulttuurin kehittämisen haasteet

Opettajankoulutus jatkumoiden mahdollistajana

Nykyinen opettajankoulutus on eriytynyttä ja lokeroivaa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisia, luokanopettajia, aineenopettajia ja erityisopettajia koulutetaan omia väyliään. Kun vuoropuhelua eri opettajaryhmien kesken ei synny opinnoissa, sujuva yhteydenpito on opetettava ammatissa, mikä on vaativa haaste nuorelle opettajalle. Ehjän, järjestelmällisen kielikasvatuksen pohjaksi tarvitaan jatkumoa, jotka rakentuvat kuitenkin huonosti opettajaryhmien eriytyneiden toimintakulttuurien pohjalta. Opettajankoulutuksen haasteena on **rakentaa kielikasvatuksen tueksi jatkumoa**, jotka läpäisisivät lapsen ja nuoren oppimispolun nivelvaiheet. Jatkumoiden pitäisi kulkea varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta alakouluun ja sieltä edelleen yläkouluun ja toiselle asteelle. Hyvän tuen kielenopiskelulle oppilas saisi, jos jatkumot kulkisivat jäsenyteenä kieliohjelmana, eri oppiaineiden opetuksessa ja aihekokonaisuuksien toteuttamisessa sekä oppilaiden omien tekstikäytänteiden sekä kielikulttuurin huomioimisena ja hyödyntämisenä päiväkodeissa, esiopetuksessa ja eri koulumuodoissa. Avainasemassa opettajankoulutuksessa ovat opettajaharjoittelut, jotka parhaimmillaan tukevat kielenopetuksen nykypedagogiikkaa. Pirstaleisuuden sijaan opettajaopiskelijalla tulisi olla mahdollisuus osallistua opetuksen kehittämiseen ja ideoida monentyppisiä kielikoulutusjatkumoa harjoittelujensa aikana.

Opettajankoulutus ei ole kaikkien kieliaineiden osalta tasa-arvoista. Tämä koskee erityisesti maahanmuuttajien oman äidinkielen opetuksen asemaa, jota voitaisiin kehittää siten, että alalle määrittellään kelpoisuusehdot ja että opettajan peruskoulutusta tarjotaan yliopistossa. Niin ikään suomi (ruotsi) toisena kielenä -opettajien kelpoisuusehtoja tulisi tarkastella uudelleen siten, että mahdollistettaisiin erilaiset, S2 (R2)-opettajan työnkuvan ja työllistymisen kannalta relevantit aineyhdistelmät.

Täydennyskoulutus ja koulu yhteisön kehittäminen

Jotta opettajien täydennyskoulutus tukisi yhtenäistä, kokonaisvaltaista kielenoppimista, sitä tulisi kehittää **ammattissa oppimisen ja yhteisöllisyyden** suuntaan. Kuntien ja koulujen kielikoulutuskäytänteet uudistuvat yhteisöissä niiden toimintakulttuurien kehittämisen myötä. Kullekin yksikölle tulisi luoda mahdollisuudet ideoida kieli- ja kulttuuriopetuksen toimintoja ja jaettuja käytänteitä omista vahvuuksistaan ja erityispiirteistään käsin. Täydennyskoulutukseen tarvitaan paikallisten tarpeiden huomioimisen lisäksi johdonmukaisuutta ja suunnitelmallisuutta. Tämä voisi toteutua rakenteellisin ratkaisuin, jotka koskevat koko koulutusjärjestelmää. Yhteistä suunnitteluai-kaa olisi kouluissa lisättävä oppisisältöjen integroinnin vahvistamiseksi ja mietittävä suunnitteluajan tarkoituksenmukaista käyttöä. Opettajia olisi kannustettava vankentamaan väyliä koulusta ulospäin järjestöihin, kerhoihin, vanhempiin, muihin kouluasteisiin ja -koulutusmuotoihin, yrittäjämaailmaan ja kunnan eri laitoksiin. Kunnat voisivat seurata kielikoulutuksen toteutumista sekä yhdessä sovittujen hyvien käytänteiden vaikutuksia esimerkiksi kielivalintoihin.

Sisällöllisten, pedagogisten ja rakenteellisten esteiden poistaminen

Kun kielenkäyttöä pidetään jokapäiväisenä, kaikenlaiseen toimintaan ja ihmisten kohtaamiseen kuuluvana asiana, keskeistä ei ole se, miten tunnit jakautuvat eri kielten kesken. Olennaista on, miten koulu onnistuu ohjaamaan oppilaita havainnoimaan kieliympäristöjä sekä kehittämään toiminnan ja oivallusten pohjalta omaa kielipääomaansa. Enemmän kuin tuntien määrä ja sijoittelu, kielikoulutukseen vaikuttaa se, **mitä koulussa tehdään oppilaan kielipääoman rikastamiseksi**: miten eri kieliä ja kielimuotoja pidetään esillä arjessa, miten kielistä puhutaan ja miten eri kielten käyttöä pidetään esillä eri tilanteissa? Voi myös kysyä, onko opettajan itsenäisyys Suomessa jo liiankin pyhä asia. Miten voidaan mahdollistaa tiimiopetus tai ainakin opetuksen suunnittelemisen yhdessä? Kielten oppiminen toteutuu nähdäksemme parhaiten yhteisöllisessä oppimiskulttuurissa, jossa opetusta tehdään tiimeittäin ja teemoittain – päämääränä oppilaan kasvu monikieliseksi yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi.

Perusopetuksen tuntijako on osa koulutuksen jatkumoa. Nyt tehtävät ratkaisut vaikuttavat varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ja työelämään asti – ei vain perusopetukseen. Tämän vuoksi tarvitaan toimia, jotka pohjautuvat kokonaisvaltaiseen näkemykseen kielikoulutuksesta ja kielen roolista kaikessa oppimisessa sekä uskallusta nykytutkimusten osoittamaan pedagogiseen muutokseen.

Jyväskylässä 25.2.2010

Kielikoulutuspolitiikan verkosto
Tuntijaon asiantuntijaryhmä

Sari Pöyhönen (pj)
erikoistutkija, FT Jyväskylän yliopisto

Tarja Nikula
professori, Jyväskylän yliopisto

Ritva Kantelinen
professori, Itä-Suomen yliopisto

Merja Kauppinen
lehtori, FL Jyväskylän yliopisto

Pirkko Kukkohovi
päätoiminen tuntiopettaja, FM, Oulun yliopisto

Minna-Riitta Luukka
professori, Jyväskylän yliopisto

Maisa Martin
professori, Jyväskylän yliopisto

Karita Mård-Miettinen
professori (ma), Vaasan yliopisto